

BAYANIN KASIDA: Yunkurin Kasar Amirk[A](#)

Ga Barkewar Cutar Ebola A Yammacin Afrika

Daga Ofishin Kakakin Fadar Gwamnatin Kasar Amirk

Kamar yadda shugaban kasa ya bayyana, annobar cutar Ebola, a Yammacin Afrika da kuma rikice-rikicen taimaka, na daga cikin abubuwan da Kasar Amirk ta bai wa fifiko. Domin kuma shawo kan al'amarin da magance shi, mun hada hannu da Majalisar Dinkin Duniya da sauran kasashen duniya, na taimaka wa gwamnatocin kasashen Guinea, da Liberia, da Sierra Leone, da Nijeriya, da kuma Senegal, kamar yadda za mu kare gida. Duk wata barkewar annoba, a cikin shekaru 40, da suka wuce, an yi maganinta, kuma muna da karfin zuciyar za mu iya wannan — kuma za mu yi — kamar yadda aka saba.

Dabaranmu sun kasance kan ginshikai hudu:

- ✓ Tarbo annobar, tun daga tushe, a Yammacin Afrika;
- ✓ Dakushe rukuni na biyu, na bullar cutar, ciki har da taitayar tattalin arziki, da kyautata jin dadfin rayuwa da kuma al'amurran siyasa, a yankin;
- ✓ Janyo hankali da gayyato kasashen makwabta; da kuma,

Kare lafiyar harkokin kiwon lafiya a yankin da wajensa.

Kasar Amirk na aiki da duk wani yunkurin da gwamnati ta yi, a wannan bullar annobar, inda muka yunkura da bullar cutar, bayan da aka bayar da rahoton wadsanda suka kamu, a cikin watan Maris. A matsayin haka, mun dage kan bayar da karin kayayyaki, a sauvin tarayya, domin magancen al'amarin, inda muka bayar da fiye da dolar Amirk miliyan 175, ya zuwa yau. Mun ci gaba da hada hannu da Majalisar Kasa, wajen bayar da karin taimako, ta hannun wadsanda ya dace, da kuma sake fasalin kokarin da ake yi, saboda ganin an sake samar da kayayyakin aikin da ake bukuta. Barkewar annobar ke da wuya, sai muka kokarta kalubalantar al'amarin.

Sabunta Kayayyakin Aikin Kalubalantar Al'amurra

- Kasar Amirk za ta amfani da muhimmancin sojojin Kasar Amirk da kuma sauran ayyukan masu sanya kayan sarki, na taimakawa wajen shawo kan bullar annoba. Wannan kokarin na bukatar runduna da kuma kulawa, da dabaran kwararru, da horo da kuma tallafin aikin injiniyoyi.
- Rundunar Amirk dake Afrika, za ta kafa wata rundunar hadin gwiwar da hedkwatarta za ta kasance a Birnin Monrovia, na Kasar Liberia, domin kula da yankin da kuma kula da taimakon da harkokin na sojojin Amirk, kazalika da gudanarwa da karbar duk wata gudunmawar gwamnatin Amirk da kasashen duniya. Wani janar ne, daga Rundunar Sojojin Amirk dake

Afrika, da sauran kwamandodin Rundunar Afrika ne, za su jageranci wannan kokari, wanda ake sa ran kusan sojojin dubu uku za su yi.

- Rundunar Amirka dake Afrika za ta kafa wani matsakaicin sansanin (ISB), don gudanarwa da kuma hanzarta sufurin kayayyaki da taimako da jama'a. Daga cikin sojojin na Amirka da za su shiga wannan aikin, da dama za su zauna ne a sansanin na ISB.
- Injiniyoyin rundunar za su giggina wadansu karin cibiyoyin bayar da magungunan cutar ta Ebola, a yankunan da abin ya shafa, kuma gwamnatin Amirka za ta taimaka, wajen d'aukar ma'aikata da shirya ma'aikatan aikin jinyar da za su gudanar da ayyukansu.
- Bugu da kari, rundunar za ta share sansanin horar da ma'aikatan aikin jinya har 500, a kowane mako, da taimaka wa ma'aikatan aikin jinyar, da yadda za su kare kawunansu da kuma kula da marasa lafiya, kai-tsaye.
- Rundunar Harkokin Kiwon Lafiyar Sojojin Amirka, a shirye take, ta kai hafssoshin Runduna ta 65, zuwa Kasar ta Liberia, domin kula da asibitocin da Ma'aikatar Tsaro (DoD), ta bayyana, domin duba lafiyar ma'aikatan da suka kamu da cutar. Tsarin kai ma'aikatan zai funshi jami'an harkokin mulki da masu kula da d'akunan gwaje-gwaje da ma'aikatan da za su taimaka ma su.
- Akwai kuma wadansu kananan dabaru da za su taimaka wa cibiyoyin bayar da magunguna na cutar Ebola, da za su hanzarta dakushe yaduwar cutar. Akwai tsare-tsaren da jama'a ke yi da kuma wadanda fasa ta bullo da su, na taimaka wa jama'ar da kuma al'umma, a wani mawuyacin matak'in da za a samu ci gaba:
- Hukumar USAID na taimaka wa Gangamin Kula da Jama'a, wanda zai taimaka wa jama'a da iyalai da kayayyakin rigakafi, da bayanan da suka kamata, na horar da irin yadda za su kare kawunansu da kuma na iyalansu. Tare kuma da hadin hannun Asusun Kula da Yara na Majalisar Dinkin Duniya, da Asusun Gidauniyar Paul Allen Family, da sauran manyan kawaye, za mu hanzarta kai wa ga mutane dubu 400, da za su iya kamuwa da cutar a kasar ta Liberia. Ayyukan da za a yi, za su yi tasiri a kasar da kuma makwabta.
- Bisa ga wannan fo'karin, a wannan makon, hukumar USAID, za ta kai kayayyakin kiwon lafiya, har dubu 50, daga kasar Denmark, zuwa kasar ta Liberia, domin danka wa al'ummar da matasa masu hidima suka horar.

Sauran Taimakon Da Ake Bayarwa Ya Zuwa Yau

- Don yin aiki da d'aukac'in matak'an da gwamnati ta d'auka, mun dukufa, tun lokac'in da cutar ta barko, a cikin watan Maris, lokac'in da aka fara gano wanda ya kamu, na farko, a yankin na Yammacin Afrika. A halin yanzu,

muna da kwararru fiye da 100, daga bangarori da dama, na ma'aikatu da hukumomin Kasar Amirka, ciki har da na Ma'aikatar Ayyukan Kiwon Lafiya da Kula da Al'umma, (HHS), da na cibiyar CDC, da hukumar (USAID), da ma'aikatar tsaro, DoD. Har ila yau, mun dukufa bisa kokarin da muke yi, da Majalisar Dinkin Duniya, ciki har da Kungiyar Lafiya ta Duniya, da gwamantocin kasashen da al'amarin ya shafa, da sauran kawaye, cikin har da Kasar Ingila, da Faransa, da Jamus, da Norway, da Kungiyar Kasashen Afrika da kuma Kungiyar Kasashen Turai.

- Ya zuwa yau, mun kashe fiye da dolar Amirka miliyan 100, domin fuskantar wannan kalubalar, ciki har da sayen kayayyakin kariyar jiki, da dskunan bincikin tafi-da-gidanka, da dabaru da kuma kayayyakin agaji, da kuma tallafa wa ma'aikatan kiwon lafiyar al'umma. Hukumar USAID kuma ta bayyana wadansu shirye-shirye da za su samar da dolar Amirka miliyan 75, bisa ga irin yadda ake samun karin kashe kudaden da ake yi, na kara yawan wuraren bayar da maganin cutar ta Ebola, da wadata kayayyakin ma'aikata, da kai kayayyakin dauki da magunguna, da kuma sauran taimakawa ga kai daukin hadin gwiwar da ake yi, na Majalisar Dinkin Duniya, ciki har da Kungiyar Lafiya ta Duniya da sauran kawayenmu na duniya.
- Cibiyar CDC ta bayar da kwararru, a rundunar da ta fi girma, ta masu kai dauki, a tarihin duniya. Fiye da ma'aikatan 100, na cibiyar ta CDC, suke yanzu, a Yamacin Afrika, kuma akwai daruruwan ma'aikatan Cibiyar Kai Agaji, dake Atlanta, dake aiki, dare da rana, ma'aikata, da harkokin sadarwa, da tantance al'amurra, da gudanar da su, da kuma sauran ayyukan agaji. Gwamnati ta roki Majalisar Kasa, da ta amince da karin dolar Amirka miliyan 30, domin aikewa da karin ma'aikatan agaji daga cibiyar CDC, kazalika da kayayyakin dskunan gwaje-gwaje.
- A cikin watan Agusta, hukumar ta USAID, ta kai Rundunar Kai Daukin Gaggawa ga Barkewar Bala'i, (DART), zuwa Yamacin Afrika, domin tsarawa da kuma inganta agajin da gwamnatin Amirka ke bayarwa, a barkewar cutar. Rundunar ta DART, ta tantance da kuma gano manyan bukatu da gudanar da manyan harkokin kai daukin, irin su tsare-tsare da gudanar da ayyuka da kuma dabaru. Jami'an rundunar ta DART, su 28, sun funshi ma'aikata daga hukumar USAID, da cibiyar CDC, ma'aikatar tsaro, DoD, da kuma Ma'aikatan Gandun Dajin Amirka. Rundunar ta DART, za kai kayayyakin aiki, har dubu 130, ta jirgin sama, don tabbatar da ma'aikatan aikin jinyar sun samu kayayyakin da suke bukata, domin kariya, a akinsu. Rundumar ta DART, za ta kuma taimaka ga samar da injunan samar da wutar lantarki, domin bayar da wutar lantarki a cibiyoyin bayar da maganin na cutar Ebola, da kuma sauran wurare.

- Cibiyar Harkokin Lafiya ta Kasa, (NIH), na bayar da himma ga binciko allurar maganin cutar ta Ebola, ciki har da rukunin farko, na kwanan nan, da aka gwada, kazalika da kokarin da ake yi, na karin alluran maganin cutar ta Ebola, da jami'an kula da marassa lafiya. Gwamnati ta roki Majalisar Kasa, da ta amince da karin dolar Amirka miliyan 58, don taimaka wa ci gaba da kuma yin magungunan rage zogin cutar ta Ebola, ta hannun Hukumar Ingantawa da Gudanar da Manyan Bincike-bincike.
- Bisa ga kari, matakhan da aka bayyana, a yau, ma'aikatar DoD, ta shirya aikewa da asibitocin wucin-gadi zuwa kasar ta, da kuma wadata fiye da kayayyakin gwajin cutar ta Ebola, har dubu 10, zuwa Hukumar Binciken Halittu ta Kasar Liberia, da Asibitin Gwamnatin Kasar Sierra Leone. Har ila yau, ma'aikatar DoD, za ta wadata kayayyakin kare ma'aikata, da horar da jami'an aikin jinya, dake kasashen da al'amarin ya shafa.
- Har ila yau, ma'aikatar ta DoD, ta roki da a sake fasalin shirin Asusun Taimakon Wucin-Gadi A Kasashen Duniya, na dolar Amirka miliyan 500, a kasafin kufaden shekarar 2014, domin bayar da agaji, kuma wani bangaren da cibiyar CDC da hukumar USAID da hadin gwiwar kwamandodin soja da Rundunar Sojojin Amirka, a Afrika, za a yi amfani da shi, shine na wadata jiragen saman sojoi, na ma'aikatar ta DoD, da ma'aikata da kayayyakin da ba na ma'aikatar ta DoD ba; da kayayyakin magunguna (irin su wuraren killace marasa lafiya), da kayayyakin kariyar ma'aikata, da magunguna; da dabaru da kuma taimakon injiniyoyi, da kuma; abinda ya shafi al'amarin kwararru game da tsabta da inda ake ajiyar gawawwaki.
- Shirin Hadin Kan Magance Barazana na ma'aikatar DoD, zai karkatar da dolar amirka miliyan 25, ga wadata kayayyakin kariyar ma'aikata da na dakunan gwaje-gwaje, da taimaka wa karin kwararrun masu bayar da shawarwari, da sauran bukace-bukacen rundunar ta DART. Ma'aikatar DoD, ta kuma roki da a sabunta shirin karin dolar Amirka miliyan 60, don kula da shirin cibiyar CTR, bisa ga bukatar kariyar kwayoyin halittar jiki da lura da kwayoyin halittun, dake kasashen uku, da cuta ta Ebola ta barko, kazalika domin kuma kara wa kasashen makwabta da sauran kawaye na Afrika kwarin gwiwa.
- A watan da ya wuce, hukumar USAID, ta kawo fiye da ton 16, na magunguna da kayayyakin agaji, zuwa kasar ta Liberia, ciki har da kayayyakin kariyar jiki dubu 10, da injunan tsabtace ruwa biyu, da kuma tankunan ruwa, 100, da za su ci lita dubu 10, kowane, sai kuma zannuwwan shimfida, na roba, sulu 100, da za yi amfani da su, wajen giggina karin wuraren shan magungunan cutar ta Ebola. Bugu da kari, a karshen watan Agusta, rundunar ta DART, ta kai jikkunan nade gawawwaki har dubu biyar, don bunkasa kariyar hulda da safarar gawawwakin wadanda cutar ta

Ebola ta hallaka, da kuma na'urorin gwajin kamuwa da cutar, har 500, don gano wadanda ke dauke da cutar ta Ebola. Wadannan kayayyakin za a rarraba su ne, ga hukumar WHO da Ma'aikatar Lafiya da Jin Dadin Jama'a, ta Kasar Liberia, su yi amfani da su.

- Hukumar USAID da gwamnatin amirka, za su wadata har dolar Amirka miliyan 10, don taimakawa da kuma kai ma'aikatan kiwon lafiyar Kungiyar Afrika, fiye da 100, zuwa yankin. Har ila yau, gwamnatin Amirk, za ta taimaka wa sauran gwamnatoci, game da kara yawan taimako; da gudanar da kai manyan kayayyakin, ciki har da kayayyakin ma'aikata da magunguna da jiragen da za su rika zirga-zirga, a yankin, domin kula ko kuma sake jadadda ayyuka, yayinda za su tabbatar da irin rigakafin da ya kamaci a dauka.
- Bugu da kari, gwamnatin Amirk ta taimaka ga wayar da kan jama'a, a kasashen Liberia, da Sierra Leone, da kuma Guinea, dangane da rigakafi da bayar da magunguna cutar. Wannan fokarin ya hada da sakonni a gidajen rediyo da telebijin, a cikin harsuna, da dama, da kuma allunan talla kusan 100, da dubban fasidu, da shirye-shiryen taimaka wa fungiyoyin jama'a, masu zaman kansu, da kuma wafoki na musamman, daga bakunan makada.
- A farkon wannan watan, Shugaba Obama, ya aike da safo ga jama'ar Yamacin Afrika, don jaddada gaskiya da kuma faryata jita-jitar game da cutar ta Ebola. An kuma fassara faifan jawabin cikin harsunan Faransa da na kasar Portugal, da sauran harsuna, aka kuma rarraba su a gidajen rediyo da telebijin, a dukan fadin yankin. Daruruwan dubban jama'ar Yamacin Afrika sun ji wannan sakon.

Kofkarin Bincikar Cutar A Waje

- ❖ Bisa ga karin fokarinmu, na taimaka wa kasashen da al'amarin ya shafa, a Yamacin Afrika, na shawo kan barkewar cutar, mun dauki wadsansu matakai na kare lafiyar jikin zuwan cutar ta Ebola, zuwa Kasar Amirk. Yana da muhimmancin da a lura cewa, cutar ta Ebola, tana da wuyar sha'ani, kamar cutar fakat; ba haka ba ne, domin cutar tana yaduwa ne, ta hanyar cusdanyar jini, ko zufa, ko wani jirwaye, kai-tsaye, daga jikin wanda ya kamu.
- ❖ Cibiyar CDC, na aiki tare da Hukumar Aikin Kwastan da Kula da Kan Iyakoki da ma sauran abokan aikin dake tashoshi da kuma mashigi — musamman manyan filayen jiragen sama — domin jaddada bincikar lafiyar matafiyan dake da alamar kamuwa da cutar. Dangane da kai daukin barkewar cutar kuma, an bunkasa irin wadannan ayyukan ta hanyar jagoranci da kuma horarwa. Idan aka gano matafiyi, maras lafiya, a hanyar, ko a jirgin sama, aka hanzarta killace matafiyi, sa'an nan a jibinci cibiyar ta

CDC, wadda za ta gudanar da bincike, ta kuma hada hannu da hukumar jirgin saman da jami'an kiwon lafiya, na tarayya da na jihar da na kanan hukumomi, domin bayar da sanarwar abinda ya dace a yi.

- ❖ Cibiyar ta CDC, na taimakawa, da na'urorin binciken da na sadarwa, a yankin na Yamacin Afrika, domin hana matafiya shiga jiragen sama. Har ila yau, ana bayar da wani jagorancin wucin-gadi game da kamuwa da cutar ta Ebola, ga masu sharar jiragen sama, masu hidima da kuma wadanda ke lodin kayayyaki.
- ❖ Cibiyar ta CDC kuma, na bayar da shawarwari ga koleoji da jami'o'I da ma dalibai, da za su je karatu kasashen waje, ko shirin musayar dalibai, da kuma sauran tafiyetafiyen da suka shafi karatu, kazalika da shawarwari ga daliban da, kwanan nan suka taso daga kasashen dake da cutar ta Ebola. Bugu da kari, cibiyar ta CDC ta bullo da wata hanyar sadarwa, zuwa ga ma'aikatan agajin da za su je Kasashen Guinea, da Liberia, da Nijeriya, da kuma Sierra Leone, a lokuttan fama da cutar ta Ebola, a wadannan kasashen. Shawarwin sun hada da matakhan da za su dauka, kafin tashi da lokacin da suke tafiyar da kuma lokacin da za su dawo zuwa Kasar Amirka.

Shiri A Gida

- Duk da munin da annobar ta yi a Yamacin Afrika, kwararrun harkokin kiwon lafiyar Kasar Amirka, sun amince, cewa mai yiwuwa ne, ba za a samu barkewar cutar ta Ebola, a nan Kasar Amirka ba, idan aka lura da irin gagarumin shirin da aka yi, da kuma shirin kai daukin. Duk da haka, muna da sauran karin matakhan rigakafin da aka dauka, na fitar da masu dauke da kwayoyin cutar daga cikin Kasar Amirka, da kuma idan maras lafiya ba iya karasowa ba, duk shirinmu na harkokin kiwon lafiya zai iya tarbar hakan, kuma akwai kwararrun da za su iya hanzarta ganowa da kuma tarbar wannan cutar.
- Cibiyar ta CDC ta duufa wajen inganta kulawa da kuma gwaje-gwaje, a jihohi, domin gano duk wata bulla da kuma inganta gano cutar. Cibiyar ta CDC na tsara shawarwari da kayayyakin aikin sassan kiwon lafiya, domin gudanar da wani binciken lafiyar jama'a, da inganta sadarwar harkokin kiwon lafiya da kuma ci gaba da sabunta shawarwari kan harkokin kiwon lafiyar rigakafi da kuma sauran matakhan da za a yi rigakafin yaduwar cutar. Bugu da kari, hukumar HHS dake Ofishin Mataimakin Sakataren Kai Dauki da Ko-ta-kwana, tare da cibiyar ta CDC, suna rarraba kasidun shawarwari ga asibitoci da sauran ma'aikatan kiwon lafiya, don tallafa wa shirin da ake yi, game da cutar ta Ebola.
- Cibiyar ta CDC kuma, ta tsara kayayyaki da shirin ko-ta-kwanan harkokin kiwon lafiyar Amirka, domin ganin an kula da marasa lafiyar dake dauke da

cutar ta Ebola, yadda ya kamata. Cibiyar ta CDC tana ganawa da ma'aikatan aikin jinya, akai-akai, ta hannun Babbar Kungiyar Kiwon Lafiya, da Hidimar da Harkokin Likitoci, da kuma sauran kayayyakin aikin da ake da su. Cibiyar ta CDC ta fito da Shirin Shawara da Kula da Zirga-zirgar Jama'ar dake Wuraren Dake da Kwayoyin Cutar na Ebola da su wadata su da hukumomin kiwon lafiya da sauran abinda ya sawwaña, domin binciko jama'ar da suka yi arangama da cutar ta Ebola, da fadakarwa game da duk wata gudunmawar kiwon lafiyar da za a bayar ga wadanda suke arangamar.

- Hukumar Abinci da Magunguna, na kula da duk wani maganin jabun da aka ce yana maganin cutar ta Ebola, kuma a shirye take ta tabbatar da hukuncin da ya kamata, wajen kare lafiyar jama'a.

Shiri Domin Gobe

Kwayoyin cutar ta Ebola, na nan tare da mu, duk da wani kokarin da za mu yi, a duniya, na gano rigakafi, da bincike da kuma kai d'aukin illar kamuwa da cututtuka, irin su Ebola. A cikin watan Fabrairu, mun sadu da kasashen duniya, domin kaddamar da Manhajar Tsaron Lafiyar Duniya, (GHSA), wani kokari na shekaru biyar, don hanzarta cimma buri.

Cibiyar ta CDC na bayar da gudunma ga shirin na GHSA, ta hanyar hada hannu da kasashen duniya, da za su taimaka, wajen kafa manyan harkokin kare lafiyar duniya. Wannan ya hada da cikakken hadin kan cibiyar shirye-shiryen na cibiyar ta CDC, irin su shirin Cibiyoyin Gano Cututtuka a Duniya da Shirin Koyar da Binciken Halittun Jiki, wanda ke taimaka wa dakunan bincike, da tilasta kula da kwayoyin cuta, da ayyukan gagauwa da kyawawan harkokin tsaron lafiyar da ake bukata, wajen kalubalantar cutar ta Ebola, da sauran miyagun cututtuka.

A cikin shekaru biyar, Kasar Amirka ta dukuwa wajen aiki da, akalla, kasashe 30, domin zuba jari ga wannan shirin, na gwaji, wajen bunkasa shirin na Tsaron Lafiyar Duniya. Cibiyar ta CDC da ma'aikatar DoD, za su yi aiki, tare da sauran hukumomin Kasar Amirka da kawayensu, na kafa ayyukan cibiyoyin ko-ta-kwana, da gina harkokin bayar da bayanai, da kuma karfafa tsaron dakunan bincike, domin kawar da barazanar kwayoyin cuta da kuma hadin gwiwa.